

Landelijk Meetnet Vlinders

Augustus 2015

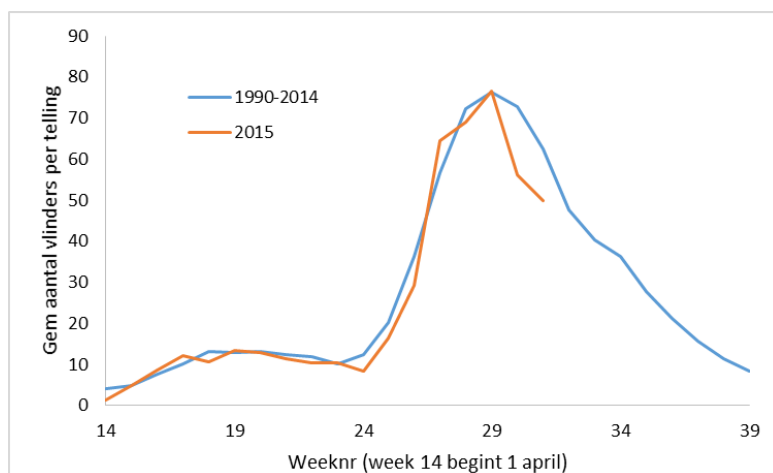

Beste teller,

Vlinders en tellers kregen het in juli flink te verduren. Er was zowel een hittegolf, als nachtvorst, als een week met naar en koud weer. Wat betekende dit voor de vlinders? Lees er meer over in deze nieuwsbrief.

Aantal vlinders

Zoals we in de vorige nieuwsbrieven ook al konden zien: 2015 is een vrij gemiddeld vlinderjaar. De grafiek met het gemiddeld aantal vlinder per route piekt bijna exact op het langjarig gemiddelde van 76 vlinders per telling. Maar daarna zien we ook het effect van het koude weer: als het u al lukte om te tellen zag u minder vlinders. Laten we hopen dat ze met het mooie weer deze week weer tevoorschijn komen.

Foutmeldingen

Waar gehakt wordt vallen spaanders. Maar we moeten bekennen dat ons online invoerportaal eigenlijk te vaak een foutmelding geeft. Hij is dan ook hoogbejaard voor een internetsite, en we werken aan een nieuwe versie. De controle is vooral bedoeld om invoer- en typfoutjes op te sporen. Alle waarnemingen worden uiteindelijk nagekeken door de coördinator van het meetnet. Als die een vraag heeft krijgt u een persoonlijk e-mailtje.

Er wordt op een paar zaken gecontroleerd:

- Bij het aanmaken van de telling op zaken als weer, teltijd en telduur. Tellen bij 10°C geeft een waarschuwing, maar ook tellen voor 10.00h en na 17.00h of als u langer dan twee uur telt. Niet dat dat niet mag: in de vorige nieuwsbrief schreven we al dat u op hete dagen eerder of later mag tellen. En een telling kan ook best langer dan twee uur duren. Maar wellicht heeft u gewoon een typfoutje gemaakt. Bent u zeker dat alles klopt, dan kunt u gewoon op OK klikken en doorgaan met invoeren.
- Na het invoeren van het aantal vlinders. We kijken hier naar verspreiding (komt de soort daar wel voor?), datum (vliegt deze vlinder nu wel?) en aantal (zijn dat er niet wat veel voor een sectie van 50 meter lang?). Het oranjetipje komt bijna overal voor,

De bezoektijd is wel erg lang, controleer de gegevens.
Controleer de gegevens. Indien er bij het invoeren iets fout is gegaan kunt u dat herstellen en daarna op 'OK' klikken. Klik anders op 'Annuleer'.

maar 35 op een sectie in augustus is misschien een foutje (misschien bedoelde u wel het oranje zandoogje dat in de regel erboven staat). Omdat ons invoersysteem nog uit 2005 stamt (en dat is heel oud in de internetwereld), werkt hij nog met vaste tabellen en leert niet. Als er in de controletabel geen argusvlinder voor uw route staat, krijgt u dus telkens een foutmelding. Heel vervelend, maar erg moeilijk om op te lossen. Eigenlijk kan dat alleen door een nieuw invoerportaal te maken. En daar zijn we mee begonnen, maar dat is nog niet af.

Tot die tijd kunt u op 'Verder' klikken als u zeker weet dat uw waarneming klopt en gewoon verder gaan met invoeren. Als de coördinator toch nog vragen heeft, krijgt u een persoonlijk e-mailtje.

- Voor hele zeldzame soorten (bijvoorbeeld dwergblauwtje) krijgt u zo'n melding als die hieronder. Weet u het zeker, klik dan op 'Verder'. U krijgt dan automatisch een navraagformulier. Heeft u een foto, dan kan het handig zijn die meteen naar meetnet@vlinderstichting.nl te sturen. Maar loopt u een route waar juist zo'n zeldzaamheid zit als het kaasjeskruidkoppje of keizersmantel, dan weet de coördinator daarvan en dan kunt u de formulieren gewoon weggooien. In de volgende versie van het invoerportaal zullen we dit allemaal beter regelen.

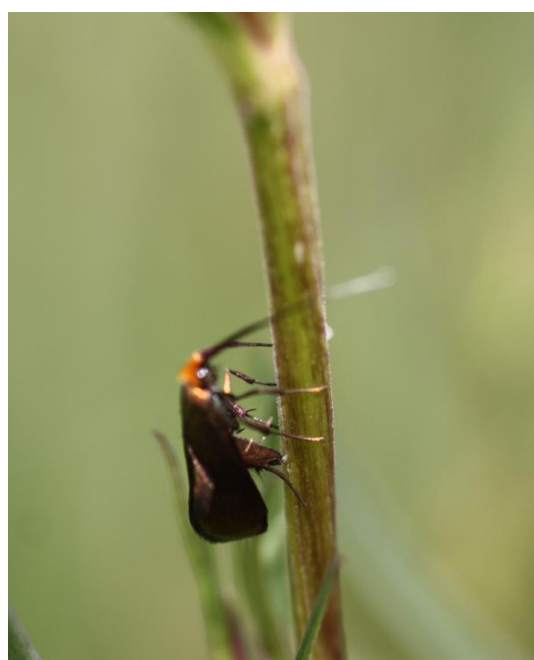
Controleer de gegevens. Indien er bij het invoeren iets fout is gegaan kunt u dat herstellen en op 'OK' klikken. Klik anders op 'Verder'. Voor de waarnemingen waarvoor extra documentatie vereist is krijgt u per e-mail een navraagformulier toegestuurd.

Wat deed het gentiaanlangsprietmotje hier?

Teller Annemarie Kooistra schreef ons:

Vorbij mijn meetnet zag ik een klokjesgentiaan met veel eitjes erop, zojuist gelegd door een gentiaanblauwtje. Zij zat nog op de bovenste bloem met onder haar, op een zijstengel een gentiaanlangsprietje. Ook zij zette een wit eitje af. Daarna "veegde" zij met haar achterlijf van beneden naar boven langs de stengel. Waarom deed zij dit? Geurmarkering voor andere gentiaanlangsprietjes of een stof gericht tegen de rupsjes van het gentiaanblauwtje, of ergens anders om?

Weet u wat hier gebeurde? Wij weten het helaas niet. Als u het weet kunt u een mailtje sturen aan meetnet@vlinderstichting.nl en dan sturen wij het door aan Annemarie Kooistra.

Mijn route

Teller Marlie Huskens schreef over een telling op haar route Lange Luier Meinweg, in Limburg: *Donderdag 2 juli belooft het een snoeihete dag te worden, maar mijn besluit staat vast, ik wil tellen. Alleen jammer dat het pas vanaf 10 uur mag, ik besluit dan ook dat ik om 10 uur start klaar sta bij sectie 1. 's Middags blijkt uit een mail van de Vlinderstichting dat er vanaf half 9 geteld mag worden bij zulk weer, jammer te laat voor ons.*

Bij het begin van de telling dachten wij nog dit wordt niets veel te heet 30 plus al, maar het wordt leuk. De bruine zandoogjes en koevinkjes vliegen ons al om de oren, bij de eerste stap op sectie 1, dat wordt leuk. En jawel hoor, op sectie 5 vliegt er een vlinder in de verte, geen zandoog, geen koevink, zou het de 2de generatie landkaartje zijn? Wij als 2 gekken achter het beestje aan (let wel bij 30gr plus) wel niet, toch, tot dat wij op deze mooie dame stuiten (zie foto) die absoluut niet gecharmeerd was van 2 doldwaze rennende gekken die even haar schoonheidsslaapje kwamen verstoren. Ze ging dan ook in de verdediging, maar koos toch wijs voor de aftocht, ons bezweet maar 1 landkaartje rijker achter te laten. Gelukkig lagen de volgende secties een beetje in de schaduw, dus we dachten er nog goed vanaf te komen, maar dan op sectie 11 pal in de zon vliegen en

zitten er zoveel dikkopjes die gedetermineerd moeten worden, dat er toch nog menig zweetdruppeltje verloren gaat. Het was dan ook een snoeihete teldag, maar om half 12 stappen we dan toch voldaan op onze fietsen, om dan van dat welverdiende ijsje te gaan genieten.

Teller Henk Kloen schreef op zijn kloenstebuiten-blog:

Echte vlinderliefhebbers haten juni vanwege de vlinderdip, een periode tussen het voorjaar en zomer dat er weinig vlinders zijn. Welnu, deze is nu echt voorbij. De stadsvlinders vliegen nog maar mondjesmaat, maar in de bloemrijke bermen en graslanden kun je nu veel vlinders vinden. Er lijkt nu, althans rond Wageningen, een explosie van zandoogjes te zijn losgebarsten. Zandoogjes zijn middelgrote vlinders met veel bruin, en wat zandkleurige of oranje vlekken. En met een aantal oogjes, ronde zwarte vlekjes met een witte kern. De hoeveelheid oranje en hoeveelheid ogen verschilt tussen de soorten.

Op weg naar mijn telgebied voor vlinders in het Binnenveld zagen mijn zoon en ik al een flink aantal koevinkjes vliegen, een donkerbruin zandoogje zonder oranje vlekjes. Dat is toch wel opmerkelijk want pas sinds een paar jaar zie ik deze soort een enkele keer in onze omgeving. In de Bennekomse Meent, een fraai stuk blauwgrasland, doe ik al jarenlang vlindertellingen, en hier dwarrelen de zandoogjes om je heen. Dat doet toch even denken aan een bergweide vol vlinders. Het kan dus ook in Nederland! Aan de waardplant voor de rupsen hoeft het niet te liggen, dat kunnen verschillende grassen zijn. Maar wel aan het maaibeheer, lage bemestingsgraad, en aanwezigheid van veel bloemen. Knoopkruid en blauwe knoop zijn in deze tijd favoriet bij de vlinders. Naast het talrijke bruin zandoogje ontdekken we ook hier een koevinkje, vorig jaar ook een exemplaar waargenomen, maar daarvoor 20 jaar lang niet gezien. En bij het ene bosje middenin het gebied vinden we dan ook nog het bont zandoogje, een sterk toegenomen soort die we daar nu ook wel vaker zien.

En als je goed oplet vind je tussen al die zangoogjes af en toe kleine snel vliegende oranje vlindertjes. Dit zijn het grote en het zwartsprietdikkopje. De telling duurt lang en komt nauwelijks op tijd klaar. Bijna aan het eind ontdekken we nog een andere zeldzaamheid: de oranje luzernevlinder. Dit is een trekvlinder uit Zuid-Europa, die in sterk wisselende aantallen in Nederland opduikt, en nu voor de tweede keer ooit in onze vlinderroute, die al sinds 1990 wordt geteld.

Het zandoogje dat nu nog ontbreekt is de argusvlinder, sinds 2010 niet meer gezien in de Bennekomse Meent. Helaas is deze vlinder in vrijwel heel Nederland zeldzaam geworden, om nog onbekende oorzaak.

Wilt u ook iets schrijven over uw route? Stuur een mailtje naar meetnet@vlinderstichting.nl

Dagactieve nachtvinders

Ondanks alle gamma-uilen die er nu rondvliegen houdt de sint-jansvlinder nog steeds de eerste plaats bij de dagactieve nachtvinders. Maar er gaan de komende maanden vast nog veel gamma-uilen bijkomen, en de sint-jansvlinder is ongeveer uitgevlogen. We zijn benieuwd.

	Aantal vlinders	Aantal routes
sint-jansvlinder	2264	53
gamma-uil	1365	129
sint-jacobsvlinder	1134	65
phegeavlinder	133	6
metaalvlinder	118	8
bruine daguil	65	9
glasvleugelpijlstaart	49	3
mi-vlinder	48	16
kolibrievlinder	21	16
kleine sint-jansvlinder	10	2
tauvlinder	4	3

Weinig bloeiende gentianen?

Teller en boswachter Jap Smits schreef in onze Facebookgroep: *Dit is een recent beeld van een oude klokjesgentiaan tussen hoog pijpenstrootje gras. Door de extreme droogte en zeer warme zonnige dagen van de laatste weken, lijkt het er op dat de klokjesgentiaan planten de concurrentie met het pijpenstrootje gras niet aan kunnen en verdrogen (foto rechts). Het gras heeft zijn wortels diep in de bodem en kan nog wel vocht aan. De gentiaanplant wortelt minder diep en heeft niet meer de beschikking over voldoende vocht. Het zijn juist deze gentianen op deze standplaatsen waar de gentiaanblauwtjes hun eitjes op af zetten. E.a. is geen goed teken voor een toch al zeldzame plant en bijbehorende vlinder.*

Vooraf uit Noord-Brabant zijn er meer verhalen over verdroogde gentianen. Alles lijkt erop te wijzen dat 2015 een slecht jaar gaat worden voor dit bijzondere vlindertje, waarmee het toch al niet zo goed gaat. Ervaringen uit andere provincies zijn welkom: het gaat het met de gentianen en het gentiaanblauwtje bij u in de buurt? De tellingen zullen het gaan laten zien, maar de eerste tekenen zijn niet goed.

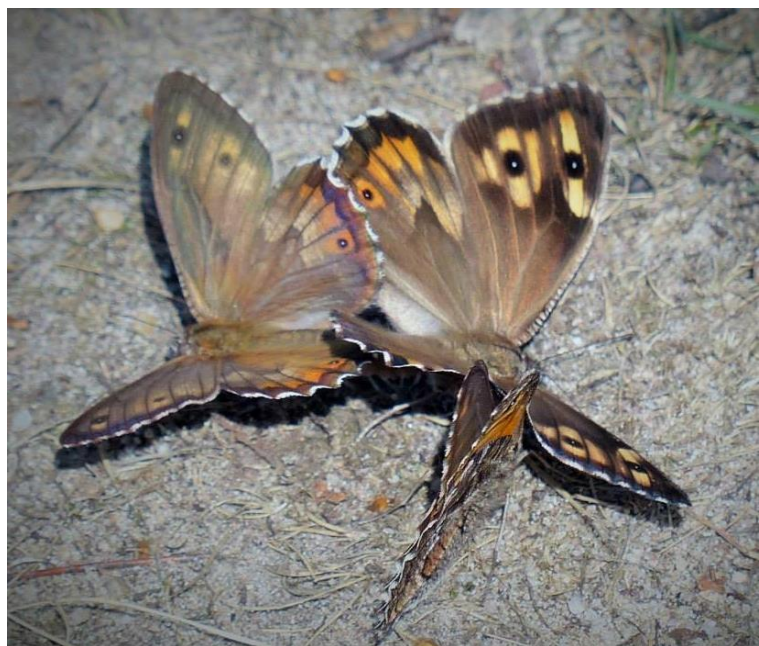
Klokjesgentiaan in vochtige heide na een normaal voorjaar (foto uit juli 2008).

Heivlinders

Teller Conny Leijdekker schreef in onze Facebookgroep:

Vanmiddag nadat ik mijn vlinderroute Aardjesberg geteld had ging ik even op het bankje (net buiten sectie 1 jammer genoeg) zitten om de administratie bij te werken en valt mijn oog op gefladder voor mijn voeten. Zie ik twee Heivlinders paren en een derde die graag mee wil spelen, wat een gaaf gezicht was dit en wat ontzettend gaaf om een Heivlinder open te zien, had ik nog nooit gezien ☺

Facebookgroep vlindermonitoring

Op Facebook hebben we een groep opgericht waarin tellers hun ervaringen kunnen uitwisselen (zie bijvoorbeeld de twee verhalen hierboven). En natuurlijk de laatste nieuwtjes delen. Lijkt u het ook leuk om mee te doen, dan kunt u zich aanmelden bij: <https://www.facebook.com/groups/1458812494349084>.

Het is een besloten groep, dus u moet misschien een dag wachten op toegang. U kunt zich aanmelden via de knop op die pagina.

Wilt u ook uw ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnetten@vlinderstichting.nl.

Contact

Mocht u contact met ons willen, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.

Landelijk Meetnet Vlinders

Chris van Swaay

José Kok, Kars Veling en Kim Huskens

Tel.: 0317 467346

meetnetten@vlinderstichting.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Vlinders. Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen de optie Nieuwsbrief abonnement op nee te zetten.